

Ülevaade
Vabariigi Valitsuse ja kodanikuühenduste esindajate ühiskomisjoni tööst Eesti
kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamisel
juuni 2005 – mai 2006

Sissejuhatus

Käesolev ülevaade on esitatud Vabariigi Valitsuse ja kodanikuühenduste esindajate ühiskomisjoni tööst ning tulemustest perioodil juuni 2005 - mai 2006. Vabariigi Valitsuse ja kodanikuühenduste esindajate ühiskomisjon (komisjon) moodustati Vabariigi Valitsuse 9. oktoobri 2003. aasta korraldusega nr 658-k kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni (kontseptsioon) rakendamise tegevuskavade ettevalmistamise, elluviimise ja täitmise hindamise süsteemi käivitamiseks.

Komisjon koosneb 16 valdkondliku kodanikuühenduste katusorganisatsioonide ning 11 avaliku sektori esindajast¹. Komisjoni tööd juhib regionaalminister ning koordineerimise tagab siseministeerium. Komisjoni töökord näeb ette oma tööst ülevaate koondamist 15. maiks ning selle esitamist Vabariigi Valitsusele iga aasta 1. juuniks.

2004. aastal vormistati valitsusele esitatav ülevaade tegevuskava vormis, mis sai 12.08.2004 toimunud Vabariigi Valitsuse istungil põhimõttelise heakskiidu. Komisjoni 2005-2006 aasta töökorralduse aluseks on olnud tegevuskavajärgsete eesmärkide täitmine ning Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 istungi protokoll nr 26 otsuste elluviimine.

Kontseptsiooni rakendamise protsess ning tegevuskava on kooskõlas Euroopa Komisjoni Valges Raamatus Euroopa Valitsemise kohta (*White Paper: European Governance COM(2001) 428, July 2001*) toodud hea valitsemise põhimõtete ning dokumendis esitatud ettepanekutega. Algatatud ning jätkuvad tegevused on seotud Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee soovitusena nr 19 (*Recommendation Rec(2001) 19 of the Committee of Ministers to member states on participation of citizens in local public life*).

I ÜLEVAADE KOMISJONI TÖÖST ARUANDEPERIOODIL

1. Komisjoni koosseis ja töökorraldus

Komisjoni koosseis on aasta jooksul muutunud: komisjoni tööga on liitunud Keskkonnaministeerium, Eesti Keskkonnaühenduste Koda ja Tartu Vabatahtlike Keskus. Oma esindajad vahetasid välja Sotsiaalministeerium, Eesti Üliõpilaskondade Liit, Eesti Noorteühenduste Liit, Eesti Külaliikumine Kodukant, Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaud. Komisjoni sisuline töö on korraldatud kolmes töögrupis: seadusandluse ja kaasamise, kodanikuhariduse ja avaliku teadlikkuse ning jätkusuutlikkuse töögrupis. Viimane oli varem rahastamise ja statistika töögrupi nime all, kuid kuna töö sisu on laiem, siis otsustati see nimetada jätkusuutlikkuse töögrupiks.

Komisjoni ja selle töögruppide 2005-2006 aasta töö on seisnenud eelkõige tegevuskavas ette nähtud eesmärkide täitmiseks vajaminevate tegevuste elluviimises.

¹ Vt. Lisa 1: Komisjoni liikmete nimekiri

Töö koordineerijana on siseministerium seisnud hea komisjoni istungite ja töögruppide koostumiste ettevalmistamise ning toimumiste eest. Töögruppidesse on kaasatud erinevaid eksperte ning asjaomaste organisatsioonide esindajaid.

Tööperioodi teisel poolel tehti muudatused komisjoni töökorda, et fikseerida selgemalt liikmeks vastuvõtmise ja väljaarvamise kord, liikmete ja töögruppide rollid ning ülesanded.

2. Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskava täitmine

2.1. Eesmärkide elluviimiseks läbiviidud tegevused

- **Väljakujunenud struktuurid valitsuse ja kodanikuühenduste koostöö tugevdamiseks kodanikualgatuse arendamisel**

Aruandeperioodil toimus 5 ühiskomisjoni istungit, mille jooksul arutati kodanikuühiskonna jaoks olulisi teemasid ja võeti vastu edasiseks arenguks vajaminevaid otsuseid. Komisjoni ja töögruppide koosolekute protokollidega saab tutvuda siseministeriumi kodulehel www.sisemin.gov.ee/atp/kodanikuyhiskond.

Komisjoni rolli ja tegevuste laialdasemaks tutvustamiseks toimus 2005. aastal üle Eesti 18 kõigile huvilistele avatud maakondlikku seminari, mille raames lisaks info jagamisele koondati inimeste küsimused, ettepanekud ning arvamused (kokkuvõtte siseministeriumi ja Eesti Mittetulundusühenduste Ümaralaua kodulehel) kodanikuühiskonna arendamise osas. 2005. aasta lõpus koostati laiale üldsusele suunatud EKAK-i tegevuskava 11 eesmärki selgitav tekst, kus iga teema juures on viited vastava täiendava materjali leidmiseks interneti vahendusel. Trükis (1300 eksemplari) ilmus 2006. aasta jaanuaris.

Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 16.06.2005 istungi protokollile nr 26 otsusele on kõikide ministeriumide ja ühiskomisjoni vahelise koostööna valminud Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia (edasi KATS), mis on jätkuks EKAK-i tegevuskavale 2004-2006. Strateegias on fikseeritud avaliku sektori vastutus ja ülesannete jaotumine Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni elluviimisel. Dokumendi juurde kuulub rakendusplaan aastateks 2007-2010. Uus rakendusplaan peab valmima 2010. aastal.

KATS-i koostamisel järgiti kaasamise head tava. Hoolimata väga pingelisest ajagraafikust tutvustati strateegia eelnõud kõikides maakondades, kust saadi hulgaliselt häid ettepanekuid. Enne kooskõlastusringi ministeriumides tutvustati KATS-i kantsleritele.

24.-25.11.2005 toimus Tallinnas Eesti Mittetulundusühenduste ja Sihtasutuste Liidu (EMSL) eestvedamisel IV Eesti kodanikuühiskonna konverents „Väike riik – suur ühiskond“. Teemadeks olid eestkosted, kaasamine ja poliitikate kujundamine. 300 osalejat esindasid kolmandat sektorit, avalikku sektorit, ettevõtjaid ja ajakirjanikke. Peaminister Andrus Ansip esitles oma ettekandes kaasamise head tava.

07.04.2006 korraldati Viljandis koos Peipsi Koostöö Keskusega omavalitsusjuhtidele suunatud kogukonnafondide konverents, mis käsitles avaliku sektori ja kodanikuühenduste vahelise koostöövõimalusi ning kogukonnafondi olemust kui üht praktilist lahendust piirkonna arenguks. Häid näiteid kogukonnafondi toimimisest esitlesid nii avaliku sektori kui mittetulundussektori esindajad Eestist ja Lätist.

- **Selged mehhanismid kodanikuühenduste esindajate kaasamiseks valdkondlike poliitikate ja õigusloome ettevalmistamisse ning elluviimisesse**

Riigikantselei eestvedamisel valmis 2005. aastal ministeeriumide ning kodanikuühenduste koostöös kaasamise hea tava, mis sisaldab kaasamise üldiseid põhimõtteid, millest saavad asutused ja organisatsioonid juhiste koostamisel ja sisulisel kaasamisel lähtuda. Kaasamise head tava on alates 2005. aasta sügisest laialdaselt tutvustatud (näiteks kaasamise töötuba riigiametnike foorumil). Riigikantselei juhtimisel on valminud kaasamise hea tava ellurakendamise tegevusplaan, mille hulka kuulub ka tava ja kodanikuühiskonna põhimõtete tutvustamine riigiametnike koolitustel.

- **Selgus erinevate kodanikualgatuslike vormide tegutsemisvõimalustes ja sobiv õiguslik keskkond kodanikualgatuse toetamiseks**

Vabatahtliku tegevuse õigusliku reguleerimise vajaduste ja võimaluste analüüsimiseks on komisjon teinud koostööd Tartu Vabatahtlike Keskusega. Komisjoni poolt tellitud vabatahtliku tegevuse juriidiline ekspertanalüüs valmis 2005. aasta juunis (koostaja Margit Vutt). Analüüsist tulenevalt pidas ühiskomisjon vajalikuks, olles eelnevalt konsulteerinud kõikide ministeeriumidega, alustada vabatahtliku tegevuse strateegia väljatöötamist. Strateegia koostamine käivitus 2006. aasta alguses. Loodud on vastav töögrupp ja dokument valmib 2006. aasta lõpuks.

Seltsingute arvu, tegevuse olemuse ja nende suhte määratlemiseks kohaliku omavalitsusega viidi 2006. aasta jaanuarist aprillini Liikumise Kodukant võrgustiku abil läbi maapiirkondades tegutsevate aktiivsete seltsingute kaardistamine. Saadud tulemused analüüsiti jätkusuutlikkuse töögrupi eksperdi Ülle Lepa poolt ning ühiskomisjon arvestab tehtud ettepanekuid oma edaspidises töös. Uuringu raporti järelduste osas leiavad andmekogujad ja ekspert, et seltsingulepinguid sõlmivatel isikutel ei ole selget ülevaadet seltsingu õiguslikust olemusest ja selle regulatsioonist, puudus on vastavasisulisest teavitusmaterjalist ja koolitusest, kindlasti on vajalik luua seltsingute andmebaas kohalikes omavalitsustes.

- **Tehnoloogiliste võimaluste efektiivsem kasutamine kodanike kaasamiseks otsustusprotsessidesse**

Jätkunud on töö olemasolevate internetipõhiste kodanike otsustus- ja seadusloomeprotsessi kaasamise ehk e-demokraatia võimaluste kaardistamine ja nende kasutamine kaasamise ühtse veebivärava loomiseks. Riigikantselei juures on töögrupp, mille ülesanne on luua uus kasutajasõbralik veebivärv, mis on mõeldud töövahendiks valitsusasutustele ja kodanikuühendustele e-konsultatsioonides osalemiseks. September – detsember 2005. aastal toimus kaasamisveebi lähteülesande ettevalmistamine Riigikantseleis. Seejärel kaasamisveebi riigihanke ettevalmistamine, mis kuulutatakse välja mais 2006. Protsessi raames on toimunud arutelusid selgitamiseks välja, milliseid valitsusasutuste vajadusi peab kaasamisveeb rahuldama ja milliseid võimalusi pakkuma kodanikuühendustele.

- **Läbipaistvad, optimaalsed ja sihipärased riigieelarvelistest vahenditest kodanikuühiskonna arengut ning kodanikuühenduste tegevust toetavad rahastamiskeemid**

Kodanikuühenduste riigieelarvelistest vahenditest rahastamisest aastatel 2001-2003 on siseministeeriumi poolt koostatud ülevaade, mida käsitleti valitsuskabineti istungil 30. septembril 2004. aastal. Kordusküsitlus viidi ministeeriumides läbi 2005. aasta sügisel. Küsitluste tulemused näitavad, et rahastamiskeemide läbipaistvamaks ja sihipärasemaks muutmiseks on oluline kokku leppida kodanikuühenduste toetamise üldistes põhimõtetes, jätkata erinevate skeemide toimimise ja kitsaskohtade analüüsimist ning alustada rahastamise tulemuste hindamise meetodite väljakujundamist.

Ühtsete põhimõtete väljatöötamiseks ning nende alusel rahastamisskeemide korrastamiseks algatas Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit ühiskomisjoni heakskiidul 2005.a. maikuu vastava projekti. Selle raames on rahastamiskonsultant Kalle Jürgenson välja töötanud ettepanekud kodanikuühenduste riigieelarvelistest vahenditest rahastamise kohta. Ühiskomisjon vaatas rahastamis põhimõtted üle 2006. aasta 16. mai istungil ja leidis, et materjal on aluseks edasisele tööle. Lisaks ühiskomisjonile on projekti käekäigu eest hea seisnud rahastamisprojekti juhtkomitee. Projekti toetas Balti-Ameerika Partnerlusprogramm. Plaanis on käivitada jätkuprojekt, mis analüüsiks ühtsete rahastamis põhimõtete rakendamise võimalusi.

- **Korrastatud ja eesmärgipärane maksusoodustuste ning annetamise süsteem**

Avalikkuse teavitamiseks olemasolevatest annetamise võimalustest valmis 2005.a. suvel ühiskomisjoni, rahandusministeeriumi ning Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu koostöös teavitumaterjal (3000 voldikut), mida on jagatud läbi koostöövõrgustike ja väga paljudel erinevatel üritustel.

- **Ülevaade katusorganisatsioonidest, nende areng ja koostöö avaliku sektoriga**

Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit jätkas katusorganisatsioonidele suunatud arendusprojekti, mille jooksul toimus 3 seminari: säästev strateegiline juhtimine, eeskoste ja liikmete kaasamine, katusorganisatsiooni juhtorgani arendamine. Koolituste läbi on tõusnud katusorganisatsioonide võimekus esindada oma liikmeid ning osaleda otsuste kujundamise protsessides.

- **Adekvaatne ja ülevaatlik mittetulundusühingute ja sihtasutuste register ning elanikkonna kodanikualgatus kirjeldav statistika**

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registriandmete korrastamiseks on aruandeperioodil toimunud täiendav kirjavahetus ja nõupidamised Siseministeeriumi, Statistikaameti, Maksu- ja Tolliameti, Justiitsministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Registrikeskuse ja ühiskomisjoni esindajatega. Oleme jõudnud põhimõttelise kokkuleppeni, et tuleb muuta mittetulundusühingute seaduse § 36, mille muutmise järel hakkavad mittetulundusühingud (sh kirikud) tulevikus esitama majandusaasta aruandeid Mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrile (mitte enam Maksu- ja Tolliametile). Justiitsministeerium on andnud nõusoleku seaduse muudatuse tegemiseks. Rahandusministeerium peab otstarbekaks, et registri korrastamise ja arendamisega seotud kulutusi käsitleb Justiitsministeerium kui mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri haldaja 2007. aasta riigieelarve menetlemisel. See võimaldab hakata seadust rakendama mittetulundusühingute aruandeperioodi kohta, mis algab 2007. aasta 1. jaanuaril või hiljem.

- **Haridusasutuste soodne keskkond laste kujunemiseks hoolivateks, vastutustundlikeks, osalust ja vabatahtlikkust väärtustavateks kodanikeks**

2005. aasta oli Euroopa Nõukogu poolt kuulutatud Euroopa kodanikuhariduse aastaks, mille raames oli komisjonil hea võimalus saada kodanikuhariduse teemale enam tähelepanu ning kaasata tegevusse rohkem osapooli.

Valmis kodanikuhariduse veebilehekülj: www.bapp.ee/kodanikuharidus, kus rikkaliku info hulgas on olemas ka andmebaas kodanikuühendustest, kes on valmis abistama aineõpetajaid vastavateemaliste koolitundide läbiviimisel või tutvustama oma tegevust koolide poolt korraldatavatel üritustel.

Augustis 2005. aastal toimus ühiskonnaõpetuse õpetajatele 3 täiendkoolitust (2 Tallinnas, 1 Tartus). Hiiumaal viidi koos Eesti Vabariikliku liiduga läbi kodanikuhariduse foorum.

Koolides on kodanikuhariduse aasta raames toimunud Balti-Ameerika Partnerlusprogrammi eestvedamisel ja finantseerimisel mitmeid konkursse, mille raames töötati välja meetodilisi

materjale ühiskonnaõpetuseks ja leiti häid koostöövõimalusi koolide ja kodanikuühenduste ühisprojektideks. Koolidesse on jagatud hulgaliselt kodanikuhariduse teemalist infomaterjali (voldikud, plakatid, raamatud). Kodanikuhariduse aasta lõppes 18.11.2005 temaatilise konverentsiga Tartus, kus võeti kokku aasta jooksul toimunu, autasustati konkursside võitjaid ja tunnustati tublisid tegijaid. Konverentsil osales 82 inimest.

Vabatahtlike tegevuse väärtustamiseks korraldati 2005. aasta 4. detsembril Estonia kontserdisaalis 100 vabatahtliku tunnustamistseremoonia, millele eelnes tublimate selgitamine ligi 350 kandidaadi hulgast. Järjekordne vabatahtlike tunnustamine toimub 2006. aasta detsembris.

Siseministeeriumi ja Mitte-Eestlaste Integratsiooni Sihtasutuse poolt anti välja "Kodaniku käsiraamatu" täiendatud kordustrükk (5200 eksemplari), mis jõudis maakondlikesse arenduskeskustesse, kohalikesse omavalitsustesse, raamatukogudesse, koolidesse ja väga paljudesse mittetulundusorganisatsioonidesse 2006. aasta aprillis.

Järjepidevalt on jälgitud riiklike õppekavade koostamise protsessi ja vastavad märgukirjad koos ettepanekutega on saadetud Haridus- ja Teadusministeeriumisse ning Riiklikku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse õppekavade arendamise osakonda.

Haridus- ja Teadusministeerium ning Integratsiooni Sihtasutuse Haridusprogrammide keskus rahastasid IEA (Rahvusvaheline Haridustulemuste Hindamise Assotsiatsioon) kordusuuringut koolinoorte demokraatlike hoiakute osas, mille tulemuste esitlus toimus 17.04.2005 ja leidis ühiskonnas hästi suurt vastukaja.

▪ **Ühiskonnaelus osalemist ning kodanikualgatuslikku koostööd tugevdav jätkusuutlik toetusvõrgustik**

2005. aastal alustas riik Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kaudu toetuste eraldamist maakondlikele arenduskeskustele mittetulundusühingutele suunatud koolituste läbiviimiseks. Koolitused kujunesid üle Eesti väga oodatuks ning lisaks ühenduste esindajatele näitasid asja vastu huvi üles ka omavalitsuste töötajad. Koolitused jätkuvad 2006. aastal. Siseministeerium ja komisjon on teinud tihedat koostööd Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusega nii kodanikuühendustele suunatud projektide hindamise kui nõustamis- ja toetussüsteemi arendamise küsimustes.

2005. aasta augustis töötas siseministeerium välja kodanikualgatuse teavitusprogrammi läbiviimise alused. Aruandeperioodil on toimunud 2 avalikku konkursi kogumahus 800 000 krooni, taotlusi on esitatud kokku 91, rahastatud on 13 projekti. Programmi peamiseks eesmärgiks on kodanike teadlikkuse tõstmine riigikorralduslikest protsessidest ja Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioonist, lisaks kodanikualgatuse ning ühenduste ja riigi koostöö väärtustamine. Eesmärk on teavituskonkursi järgnevatel aastatel jätkata.

▪ **Mitmekülgsed ning kättesaadavad täiendkoolitusvõimalused vabaharidussüsteemis.**

2005. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Eesti Vabaharidusliidu vahel sõlmitud lepingu kohaselt on riigieelarvelistest vahenditest eraldatud 2 miljonit krooni 49 vabahariduskooli tegevuse toetuseks, 73 õpiringi tegevuseks ning Vabaharidusliidu poolt tehtavaks meetodiliseks tegevuseks. Vabaharidusliidul on valminud kodanikukoolituse

baasõppekava. Alustatud on vabahariduskoolide õppe- kvaliteedi hindamise süsteemi väljatöötamisega.

2.2. Tegevuskava täitmisele kaasa aidanud teised tegevused

• Teavitustegevus

Igapäevaseks informatsiooniallikaks on siseministeeriumi koduleht², kus alajaotuse „Kodanikuühiskond” alt on võimalik operatiivselt saada ülevaadet komisjoni tööga seonduvatest alusdokumentidest, koosolekute protokollidest ja muudest materjalidest.

Siseministeeriumi poolt on komisjoni olulisematest tegevustest teavitamiseks koostatud pressiteated.

Väga kandvaks informatsioonikandjaks on komisjoni liikmete näol komisjonis esindatud organisatsioonid ja nende võrgustikud. Näiteks on EMSL-i jt organisatsioonide veebilehed ja infokirjad järjepidevalt kajastamas EKAK-i rakendumise protsessi.

Komisjoni rolli ja tegevuste tutvustamiseks anti siseministeeriumi poolt 2006. aasta alguses välja tutvustav trükis, mida on jaotatud erinevatel suurematel üritustel.

Kodanikuühiskonna mõistete ühtlustamiseks ja arusaadavamaks tegemise eesmärgil anti välja Kodanikuühiskonna lühisõnastiku täiendatud variant (1400 eksemplari; autor Mikko Lagerspetz).

▪ Eesti kodanikuühiskonna tutvustusüritus saatkondadele

13.06.2005 toimus saatkondadele suunatud üritus, kus Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liit andis 12-le saatkonnale põhjaliku ülevaate Eesti kodanikuühiskonnast ja Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsioonist.

▪ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee istung

31.03.2006 toimus Tallinnas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee istung teemal „Euroopa tulevik ja kodanikuühiskond”, kus siseministeeriumi esindaja tegi põhjaliku ettekande Eesti kodanikuühiskonnast ning riigi ja kodanikuühenduste koostööst.

3. Komisjoni tööks olemasolevad ressursid ja nende kasutamine

Komisjoni töö ning tegevuskava elluviimise finantseerimine on toimunud läbi:

- tegevuskavas nimetatud tegevuste jaoks planeeritud ja olemasolevate eelarveliste vahendite;
- protsessis osalevate organisatsioonide poolt jooksvalt tehtud panuste.

2005. aastaks oli riigieelarve vahenditest komisjoni koordineerimiskulude katmiseks ette nähtud 200 000 krooni, mille kasutamiseks sõlmiti lepingud erinevate organisatsioonidega kogu summa ulatuses järgmiste tegevuste täitmiseks: rahvusvaheline seminar „Kokkulepetest tulemusteni“, vabatahtliku tegevuse õiguslike probleemide täpsustamine ning juriidiline ekspertanalüüs, komisjoni tööd tutvustavate maakondlike seminaride läbiviimine, annetamise võimalusi tutvustava trükise väljaandmine, kodanikuhariduse aasta lõpuürituste korraldamine, vabatahtlike tunnustamisüritus, trükised (EKAK tegevuskava ja kodanikuühiskonna lühisõnastik).

² <http://www.sisemin.gov.ee/atp/kodanikuyhiskond>

Kodanikuteadlikkuse tõstmise teavituseprogrammi vahendid olid 2005. aasta konkursil 300 000 krooni ja 2006. aasta konkursil 500 000 krooni. Teavituseprogrammi jätkumine sai võimalikuks tänu 2005. aasta lisaelarvele, kus kodanikuühiskonna jaoks eraldati 2,5 miljonit krooni. Lisaelarve võimaldas teha kodaniku käsiraamatu kordustrüki, kaardistada maapiirkondades tegutsevad seltsingud, töötada välja EKAK-i rakendamise indikaatorid, viia läbi kogukonnafondide konverentsi, rakendada KATS-i koostamisel eksperti, anda toetust EKAK-i ellurakendamisega tegelevatele organisatsioonidele.

Suur osa ühiskomisjoni töö tulemustest on saanud võimalikuks tänu organisatsioonide panusele, kelle esindajate kanda on komisjoni töögruppide juhtimine. Olulise panuse kontseptsiooni rakendamiseks vajalike tegevuste elluviimisel on lisaks komisjoni töös osalevatele organisatsioonidele andnud Balti-Ameerika Partnerlusprogramm. Komisjoni töös osalevad ja teised kaasaraäkiivad organisatsioonid on panustanud ressursse erinevate tegevuste elluviimiseks, mis toetavad kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamist.

II VÄLJAKUTSED EDASISEKS

▪ **Organisatsioonide valmisolek panustamiseks ja osalemise aktiivsus**

Komisjoni töös on esindatud kokku 11 avaliku sektori organisatsiooni ning 16 kodanikuühenduste esindajat³. Liikmete ja nende poolt esindatud organisatsioonide osalemine tegevuste elluviimisel ning protsessi panustamine on ebahütlane – olulisemat rolli ja vastutust kannavad organisatsioonid, kelle esindajate ülesanne on juhtida töögrupe.

Komisjoni töökorraldus ja kontseptsiooni rakendamise protsess on üles ehitatud eeldusel, et osalejate näol on tegemist aktiivsete panustajatega, kes soovivad välja konkreetsete sihtgruppide vajadused ja mõtted, kuid oskavad mõelda kogu kodanikuühiskonna vajadustest lähtuvalt.

Komisjoni liikmete kaasamiseks ning meediatöö tõhustamiseks käivitub 2006. aasta mais koolitus- ja teavituseprojekt, mis sisaldab järgmisi tegevusi:

1. 2006. aasta suvel Tallinnas ühepäevase kodanikualgatust propageeriva avaliku teavituseürituse ettevalmistamine ja läbiviimine, kus erinevad kodanikuühendused tutvustavad oma eesmärgi, tegevusi, ja saavutusi, keskendudes praktiliste osalemisvõimaluste ja tegevuse mõju tutvustamisele.
2. Vabariigi Valitsuse ja kodanikuühenduste ühiskomisjoni liikmetele kahe kommunikatsioonialase arenguseminari ettevalmistamine ja läbiviimine. Teemad: liikmete rolli suurendamine ühiskomisjoni kommunikatsioonitegevuses; liikmete koolitus kommunikatsiooni põhimõtetest, sihtrühmadest, tegevuste mõjust ja hindamisest, ajakirjanduse tööpõhimõtetest, lobitööst.
3. Vabariigi Valitsuse ja kodanikuühenduste ühiskomisjoni tegevust kajastavate igakuiste elektrooniliste infokirjade koostamine ja levitamine 2006. aastal alates maikuust.
4. Teavitustegevused 2006. aasta novembris kodanikupäeva nädalal (sihtgrupp koolinoored).
5. Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni kommunikatsioonistrateegia koostamine.

▪ **Piisavate ressursside tagamine EKAK-i elluviimiseks**

Komisjoni koordineerimiskuludeks on siseministeeriumi 2006. aasta eelarves ette nähtud 700 000 krooni, mille eesmärk on tagada vajalikud vahendid ekspertanalüüside ja uurimuste tellimiseks, vajalike teavitusematerjalide väljaandmiseks ning olulisemate ühisürituste korraldamiseks. Kuna 2006. aasta lõpus täitub EKAK-i ellurakendamise I etapp (2004-2006),

³ Komisjoni koosseisu uute liikmete lisamine on vormistamisel

on vaja tõsiselt mõelda uuringute ja analüüsi peale, et saada teada ühiskonnas toimuvad muudatused ning arengud seoses EKAK-i rakendamisega. Oleme suutnud välja töötada EKAK-i rakendamise indikaatorid, kuid nende järgi uuringute teostamine on alles ees.

Komisjoni tegevusulatus laienes ja seoses KATS-i ellurakendamisega vajadused suurenevad ning siiani kasutada olnud summad ei ole töö koordineerimiseks ja tegevuste läbiviimiseks tulevikus piisavad. Siiani on suur osa tegevusi saanud teoks tänu valitsusvälistele organisatsioonidele, kes on panustanud kontseptsiooni rakendamiseks vajalike tegevuste elluviimise eesmärgil oma ressursse. Edaspidi ei saa sellisele toetusele enam kindel olla, sest riigi arenedes koondavad abistavad organisatsioonid Eestis oma tegevust.

▪ **Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia (KATS) elluviimine**

EKAK-i elluviimisega on alates 2003. aasta oktoobrist tegelenud Vabariigi Valitsuse ja kodanikuühenduste esindajate ühiskomisjon. Ühiselt on välja töötatud tegevuskava erinevate probleemide lahendamiseks, mida ressursside vähesuse ning lühikese aja tõttu ei ole olnud võimalik täies mahus ellu viia.

Järgmiseks sammuks EKAK-i rakendamisel on Vabariigi Valitsuse kodanikualgatuse toetamise strateegia realiseerimine. KATS-i eesmärk on luua soodsad tingimused kodanikualgatuseks Eestis.

Strateegia kaudu on võimalik:

1. aidata kaasa demokraatlike protsesside tugevdamisele, hea valitsemise põhimõtete kinnistamisele ja osalusdemokraatia edendamisele;
2. koordineerida paremini valitsussektori koostööd kodanikuühiskonna arengu toetamisel;
3. suurendada kodanikuühenduste ja avaliku sektori vastastikust usaldust ja motivatsiooni stabiilseks koostööks;
4. võtta kasutusele kodanikuühenduste riigieelarvelistest vahenditest toetamise ühtsed põhimõtted.

KATS-ist lähtuva ja seda toetava dokumendina valmivad 2006. aasta lõpus vabatahtliku tegevuse põhimõtted.

Komisjoni liikmed*

Vabariigi Valitsuse 9. oktoobri 2003. aasta korraldusega nr 658-k (muudetud 24.12.2004 korraldusega nr 896-k) on Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade ettevalmistamise, elluviimise ja täitmise hindamise süsteemi käivitamiseks moodustatud Vabariigi Valitsuse ja kodanikuühenduste esindajate ühiskomisjoni esimees regionaalminister Jaan Õunapuu ning liikmed:

Aare Kasemets – Keskkonnaministeeriumi haldusosakonna nõunik
Anneli Entson – Riigikogu aseesimehe nõunik
Anu Rannaveski – Sotsiaalministeeriumi hoolekande osakonna peaspetsialist
Eha Paas – Eesti Külaliikumine Kodukant tegevjuht
Eino Pedanik – Kultuuriministeeriumi kunstide osakonna nõunik
Eleka Rugam-Rebane – Valitsuse kommunikatsioonibüroo infonõunik
Heiki Lemba – Eesti Üliõpilaskondade Liidu juhatuse esimees
Helve Luik – Eesti Puuetega Inimeste Koja juhatuse esimees
Ivo Eesmaa – Eesti Vabaharidusliidu juhatuse esimees
Jaan Sõrra – Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja nõukogu liige
Kadri Jäätma – Eesti Puuetega Laste Vanemate Liidu president
Kaja Kaur – Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna peaspetsialist
Kristina Mänd – Eesti Mittetulundusühingute ja Sihtasutuste Liidu juhataja
Mall Hellam – Avatud Eesti Fondi juhataja
Mare Räis – Riikliku Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskuse sotsiaalainete peaekspert
Marin Vallikivi – Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna avaliku õiguse talituse nõunik
Marit Otsing – Eesti Korterühistute Liidu juhatuse esimees
Marit Valge – Eesti Noorteühenduste Liidu juhatuse esimees
Merike Metstak – regionaalministri nõunik
Riina Kallas – Eesti Mittetulundusühenduste Ümarlaura esinduskogu liige
Tauno Teder – Eesti Kirikute Nõukogu täitevsekretär
Tiia Niine – Rahandusministeeriumi riigieelarve osakonna eelarve talituse juhataja
Tiia Tähtsalu – Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna vanemspetsialist
Timur Seifullen – Eestimaa Rahvuste Ühenduse aupresident
Tuulike Mänd – Tartu Vabatahtlike Keskuse juhatuse liige
Valdur Lahtvee – Säästva Eesti Instituudi juhataja
Valter Haamer – Eesti Rahvakultuuri Kesksekside Liidu esimees

Asendusliikmed:
Kaido-Allan Lainurm – Eesti Külaliikumine Kodukant juhatuse liige
Anu Sarnet – Eesti Korterühistute Liidu koolitusjuht
Triin Nymann – Keskkonnaministeeriumi õigusosakonna jurist